

משולחן שלמה

עיונים ופנינים בפרשה משיעוריו של

הגאון הינוקא
רבינו שלמה יהודה בארי שליט"א

פרשת תצוה 172 ג'ויין

ונשמע קולו

וְנִשְׁמַע קוֹלוֹ בְּבֹאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ לְפָנַי ה' וּבְצֵאתוֹ וְלֹא יָמוּת (כח, לה). ביאר הרמב"ן, שלכך ציוה הקב"ה ליתן הפעמונים בשולי המעיל, בכדי שיכנס הכהן לפני הבורא ב"ה כאילו ברשות, כי הבא בהיכל מלך פתאום חייב מיתה בטכסיסי המלכות, כענין שאמרה אסתר (ד, יא) "אשר כל איש ואשה אשר יבוא אל המלך אל החצר הפנימית אשר לא יקרא אחת דתו להמית", והוא מפני שבעת שנכנס הכהן לעבודתו בקודש הקדשים, ציווה הקב"ה "וכל אדם לא יהיה באהל מועד" (ויקרא טז, ז), ודרשו זאת בירושלמי יומא (פ"א ה"ה) שאפילו מלאכי השרת שנאמר בהם (ביחזקאל א, י) "ודמות פניהם פני אדם" לא יהיו אז באוהל מועד, ולכך צוהו הקב"ה להשמיע קולו, כקורא הוציאו כל איש מעלי, ויבוא הכהן לעבוד את המלך ביחוד, וכן בצאתו צריך שישמיע קולו ויצא ברשות, בכדי שיודע הדבר ויוכלו מלאכי עליון משרתי המלך לשוב לפניו.

ואל יבוא בכל עת

וכבר מובא מעין זה בויקרא רבה (כא, ז), שכאשר אמר הקב"ה למשה "דבר אל אהרן אחיך ואל יבוא בכל עת אל הקודש מבית לפרוכת... ולא ימות" (ויקרא טז, ב), היה לו למשה צער גדול בדבר, כי אמר, אוי לי, שמא נדחף אהרן אחי ממחיצתו, כי 'בכל עת' יכול להתפרש אף לשבעים שנה, או אפילו לעולם, וניחמו ואמר לו הקב"ה שבכל שעה שהוא רוצה ליכנס יכנס, אלא שיכנס בסדר האמור בסדר עבודת יום הכיפורים. ורבי יהודה ברבי אלעזר ורבנן אמרו שם שעיקר הדבר הוא שיכנס במנין הפעמונים שקבעה חכמתו יתברך ליתן במעיל, וביאר היפה תואר (שם) שהוא בכדי שיתקיים 'ונשמע קולו בבואו אל הקודש' כפי סך הפעמונים שקבע הבורא ב"ה בדבר ללא חסרון.

לעורר קול הנשמע

ואמר רשב"י בזוהר פקודי (בדף רלא ע"א), שכאשר היה הכהן משמיע קולו בקודש כנוטל רשות ליכנס, היה מעורר בזה את ההשתוקקות לשמוע את קול ה', ובזה ראוי היה לדבר, ומתוך כך היה נשפע שפע הברכה לעולם. וביאר עוד, שהיה הדבר תלוי בסוד בגדי הכהונה שהיו מכוונים כנגד לבושים של מעלה, ובעיקר המעיל שהיה מליבש את הכהן מאחור באפוד ומלפנים בחושן, ובזה התקיים בו מה שנאמר באדם הראשון (בתהלים קלט, ה) "אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפכה", שנעשה היחוד בעולמות העליונים ללא פירוד.

קול היחוד ד'שמע ישראל'

ובתיקונ"ז (תיקון לה, דף עח ע"ב) אמר רשב"י עוד, שמתוך שהיה נשמע קול פעמוני זוגי המעיל בבואו אל הקודש, היו מתעוררים חיות הקודש שבמרכבה להכות כנפיהם לכבוד השכינה בקול שירה וזמרה, כנאמר בהם (ביחזקאל א, כד) "ואשמע את קול כנפיהם", והוא כעין דרך היחוד המתעורר בעת שקוראים ואומרים למטה 'שמע ישראל', שמעוררים בזה למעלה את היחוד העליון, ובזה נשפע קול הנבואה מבין הכרובים, וכענין שנאמר (במדבר ז, פט) "ובבוא משה אל אוהל מועד לדבר איתו וישמע את הקול מִדְבַר אלי", שהוא היחוד שנעשה במעמד מתן תורה כאשר נשפע דבר ה' בקולו של משה, כנאמר (בשמות יט, יט) "ויהי קול השופר הולך וחזק מאד משה ידבר והאֱלֹהִים יעֲנֶנּוּ בקול", ודרשו במסכת ברכות (בדף מה ע"א) שזהו 'בקולו של משה', ובזה תלוי סוד הגאולה, שישוב ויתעורר אז יחוד זה שהיה בהר סיני ומתוך כך יצאו ישראל מהגלות.

ג' ונשמע

ומתוך שנתעורר שמיעת קול זה בימי מרדכי נגאלו אז ישראל מידי אחשוורוש והמן, כמו שרמז בעל הטורים (כח, לה) שג' 'ונשמע' הם במסורה (-בכל התנ"ך), הא' 'ונשמע קולו בבואו אל הקודש', הב' מה שאמרו ישראל בסיני "כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע" (כד, ז), והג' מה שנאמר באסתר (א, כ) "ונשמע פתגם המלך".

מרדכי כמשה

והוא קולו של מרדכי שהיה שקול כמשה כמובא באסתר רבה (ו, ב) ונמשח משורשו כמובא בדברי רבנו האר"י בפרי עץ חיים (שער הפורים ו), וכאשר שמעה אסתר בקולו והלכה אחר ציוויי במסירות נפש, נפתח בזה פתח גאולה והצלה לכל ישראל. שכאשר טענה אסתר למרדכי 'אשר כל איש ואשה אשר יבוא אל המלך... אחת דתו להמית', שהוא הכניסה לפני ולפנים אל המלך ללא נטילת רשות, שהוא מלכו של עולם כמו שאמר הרעיא מהימנא בזוהר בהר (בדף קט ע"א) וכמובא במדרש אבא גוריון (בפרשה א), השיב לה מרדכי (ד, יד) "כי אם החרש תחרישי בעת הזאת רווח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר ואת ובית אביך תאבדו", וקיבלה זאת אסתר על עצמה במסירות נפש ואמרה (ד, יז) "ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת וכאשר אבדתי אבדתי".

וביום פקדי ופקדתי

כי כל פורעניות שהעולם הם מחמת חטא העגל שנשמע פתגם המלך ב"ה ויצא מפיו הדיבור "הרף ממני ואשמידם" (דברים ט, יד), ועל אף ששם משה נפשו בכפו ונתחטא לפניו לבטל הגזירה עד שאמר לו הקב"ה "סלחתי כדברך" (במדבר יד, כ), עם כל זה מפני שאין דבר המלך חוזר ריקם אמר לו הקב"ה "וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם" (שמות לב, לד), שאין לך כל פורענות ופורענות שבאה לעולם שאין בה אחד מעשרים וארבעה בהכרע ליטרא (-מידת משקל קטנה) של עגל הראשון (-שחטא העגל מכריע המשקל לרעה), כמו שאמר רבי יצחק במסכת סנהדרין (בדף קב ע"א).

הזהרו ב'נשמע'

אבל כבר הכין לנו הקב"ה תרופה לדבר על ידי שנדבק בכתר הנשמע. כי הנה במתן תורה שאמרו ישראל 'נעשה ונשמע', ירדו מלאכי השרת ונתנו לכל אחד מישראל שני כתרים, אחד כנגד ה'נעשה' ואחד כנגד ה'נשמע', ובחטא העגל אבדו ישראל את כתר ה'נעשה', אבל אמר הקב"ה לישראל "שמעו דבר ה' בית יעקב" (ירמיה ב, ד), ששני כוסות מזגתם לפני בסיני, נעשה ונשמע, שברתם 'נעשה' כאשר עשיתם לפני העגל, הזהרו ב'נשמע' כמובא בשמות רבה (כו, ט), ובזה נחשב הדבר כאילו שמרו ישראל את שני הכתרים כמובא בילקוט שמעוני (ירמיה רמז רסד).

והוא הדרך לפייס לקב"ה בכל עת שמתעוררת חלילה פורענות בעולם, כי כל מהותה היא הרי מצד ש'נשמע פתגם המלך' בדיבור שיצא מפיו בחטא העגל כאמור, שבזה אבדנו לכתר ה'נעשה' וגובה המקטרג את חלקו חלילה, אמנם כאשר דבקים אנו בכתר ה'נשמע' משיב לנו הקב"ה מתוך כך אף לכתר ה'נעשה', ונסתם פי המקטרג.

דבר אתה עמנו ונשמעה

וטעם הדבר הוא, שכל שורש חטא העגל היה במה שאמרו ישראל למשה במתן תורה "דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אֱלֹהִים פֶּן נָמוּת" (שמות כ, טו), שהיו יראים מלשמוע את קול ה', וכענין הנאמר באדם וחיה אחר

ואלה יעמדו על הברכה

העלון מוקדש לרפואת ישועת והצלחת:

פבל נסים בן מרינה, משה מנחם מבורך בן אורלי, נתנאל בן סיגל, אוריאל בן לאה יוסף בן אלישבע הדסה להקדשות ניתן לפנות בטל' 076.5995991

לעילוי נשמת

ראו דור דרור בן רונית

החטא (בבראשית ג, ה) "וישמעו את קול ה' אלהים... ויתחבא האדם ואשתו", וכל חפץ ה' שהוציא את ישראל ממצרים היה בעבור שהוא ישכון בתוכם וימסרו נפשם לשמוע את קולו כמו שכתב הר"י אבן שועיב (כפ' תרומה), שבזה יהיה נתקן חטאו של אדם הראשון ויתהלכו ישראל עם הקב"ה בגן עדן כמקדם לחטא, וכענין הכתוב (ויקרא כו, יב) "והתהלכתי בתוכם" כמו שדרשו בתורת כהנים (בחוקותי פרשה א, פ"ג, ג), וכאשר לא מסרו ישראל נפשם לשמוע את קול ה' בעצמם נפתח פתח לשטן להטעותם ולהחטיאם במעשה חטא העגל כמובא במדרש י' הונתן (במדבר יט, ב), ונלקחו מהם ב' הכתרים של ה'נעשה' וה'נשמע', אבל כאשר שבים כעת ישראל לדבוק בכתר ה'נשמע' נתקן מתוך כך חטא העגל בשורשו שב'נשמע', ובזה נתקן ממילא אף מה שפגמו בכתר ה'נעשה'.

מעיל מכפר

וזו היתה עבודת אהרן בבואו אל הקודש, שהיה מכפר אז בבגדי כהונתו לחטא אדם הראשון שפגם בכתנות אור כמובא בשל"ה (פ' תצוה, ת"א ב), ולכך היו הם שמונה, כנגד שמונה דברים שפגם בהם אדם הראשון כמו שכתב רבי אליהו האתמרי באגדות אליהו (בירושלמי יומא פ"א ה"א), והם היו כלולים במעיל כאמור, שכאשר היה נשמע קול פעמוניו בבואו אל הקודש היה מכפר על עוון לשון הרע הנאמר בקול ובפרהסיא כמובא במסכת זבחים (בדף פח ע"א) וערכין (בדף טז ע"א), שהוא עיקר חטאו של אדם הראשון. ועיקר הדבר, שמתוך שהיה משמיע קולו בבואו אל הקודש, היה מעורר בזה את קול ה' ש'שמע' אליו, ובזה את מגלה בזה את מסירות נפשו לעמוד בשמיעת קול ה', והיה נתקן בזה חטא שגרם שהיה ירא מלשמוע את קול ה' כאמור.

משה משמש בחלוק לבן

אבל משה לא היה צריך לבגדי כהונה בכדי לעורר את קול ה' ש'שמע' אליו, אלא "בבוא משה אל אוהל מועד לדבר איתו, וישמע את הקול מ'דבר' אליו", ואף בשבעת ימי המילואים שימש משה בחלוק לבן כמובא במסכת תענית (בדף יא ע"ב) ועבודה זרה (בדף לד ע"א), ולדעת רבי יוסי בן אלעזר בירושלמי יומא (פ"א ה"א) ובפסיקתא (פרשה יד) אף בכל ארבעים שנה שבמדבר היה משמש בכהונה גדולה בחלוק לבן, והוא בכדי להפרישו מהצורך במעיל תכלת כאהרן כמו שביאר הרשב"א בתשובותיו (ב"ח ס"י מב), כי מפני שלא היה משה נזוף מלפני ה' על עוון העגל ולא הוצרך לכפר על כך, כמו שביאר בפירושו 'הכותב' בעין יעקב (בירושלמי שם) והשל"ה (כפ' תצוה ת"א ב, ובפ' נשא ת"א יב), כי היה משה במדרגת השמיעה לבדה, והיא היתה עשייתו.

ויקה מידם

ואהרן לעומתו היתה מדרגתו בענין העשיה, שהיה צריך לתקן את צלם דמות אדם הראשון שנאמר בו (הבראשית א, כו) "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו", שזהו בעילוי אחר עילוי ממדרגה למדרגה עד לשלמות הצלם כמו שביארו החתם סופר (בע"ז דף לד ע"א) והמהר"ם שיק (כפ' תצוה), והיה צריך לכפר למעשה העגל שהיה לו כביכול חלק בזה, כמו שאמר הכתוב

באהרן (כשמות לב, ד) "ויקה מידם... ויעשהו עגל מסכה", שלא נזהר כראוי מעצת הערב רב ולקח את הזהב מידיהם שבזה הצליחו במעשיהם, כי אילו היו לוקח זאת מהארץ לא היו יכולים לעשות העגל כמובא בזוהר כי תשא (בדף קצב ע"א). ומתוך שהיה מעורר אהרן את קול ה'נשמע' בפעמוני מעילו בבואו אל הקודש, היה משיב ומתקן מתוך כך לכתר ה'נעשה', ונתכפרו חטא העגל וחטא אדם הראשון בשורשם.

כתר ה'נשמע' של משה ומרדכי

ודרך הכפרה שמצד מידת אהרן היא תוך יגיעה גדולה מאד וצריך לכך סייעתא גדולה מן שמיא, שלא בכל עת יכול כל אדם לעמוד בה, ועל זה טענה אסתר למרדכי שלא ניתן לה באותה עת רשות לבוא אל המלך, כי כפי מדרגת ישראל בימיהם לא היתה יכולה אז לעמוד במדרגה זו. והשיב לה מרדכי שעצתה היא לעמוד בכתר ה'נשמע' שמצד מדרגתו - שאחוזו הוא בשורשו של משה כאמור, שמתוך שתמסור נפשה לקיים ציוויי תיכלל אך היא במדרגת ה'נשמע' שלו ותהיה ראויה לעמוד לפני המלך.

כאשר אבדתי אבדתי

והשיבה לו אסתר 'ובכן', שאכן מוכנה היא ומזומנת למסור נפשה כפי אשר הוא ציווה אותה, ובזה תוכל לבוא אל המלך אף שלא כדת וללא נטילת רשות כביכול. ועל אף שמצידה עיקר מדרגתה היא להשיב את כתר ה'נעשה' מתוך מדרגת ה'נשמע' כמדרגת אהרן כאמור, כעת אדבק ואשמע לעצתך במסירות נפש ולא אחפוץ לילך כפי סדר מדרגתי, אלא 'כאשר אבדתי' את כתר ה'נעשה', 'אבדתי' אף לכתר ה'נשמע' השייך למדרגתי, ואמסור נפשי לדבוק בכתר ה'נשמע' כפי מדרגתך, ובזה הביאה פדות והצלה לכל ישראל.

הדר קבלוה מאהבה

וזהו דרך קבלת התורה שסלל מרדכי לישראל שחזרו וקיבלוה אז מאהבה כמו שאמר רבא במסכת שבת (בדף פח ע"א), שלימד להם שמתוך שידבקו בדרך השמיעה שבבחינתו וילכו אחר דעתו והשקפתו במסירות נפש, יוכל כל אדם בכל עת להשיב לכתר השמיעה בשורשו, ששם לא נגע החטא כלל, וממילא ישוב אליו אף כתר הנעשה, וכנגד מה שאמרו ישראל בסיני 'נעשה ונשמע' והקדימו ה'נעשה' ל'נשמע' והיה פתחון פה למקטרג לומר שמאסו חלילה מלשמוע את קול ה', כענין שאמרו בסיני למשה 'דבר אתה עמנו ונשמעה', כעת צריכים הם להוכיח ששמחים הם לשמוע את קול ה' ואינם יראים ממנו כמו שביאר המהר"ל באור חדש (בעמוד מה).

וזהו מתוך שידבקו במסירות נפש בדעתו של מרדכי, שהיתה מדרגת ה'נשמע' שלו עיקר כאמור, וכנאמר בו (באסתר ד, א) "ומרדכי ידע את כל אשר נעשה", שתחילה 'ידע' שהוא כנגד מדרגת ה'נשמע', ואחר כך 'נעשה', ובזה תהיה להם תקומה והצלה לנצח, וכנאמר בהצלתם (באסתר ט, כח) "והימים האלה נזכרים ונעשים", שתחילה היו 'נזכרים' שהוא כנגד מדרגת ה'נשמע' שהוא ענין הזכרון, ולאחר מכן 'נעשים', ומתוך כך ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר.

"אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה" (תהלים קיח, כב)

משיעור יום ה' בחוקותי תשע"א ויום ה' וישלח תשע"ו

א

כמרכבה למידה זו כמובא בהקדמת התיקון^ז (בדף ב ע"ב), וזהו מפני שהצדיק מגלה שאינו אלא מאיר לאור ה' ב"ה הנקרא מ"ה, וכענין שאמר משה (שמות טז, ז) "ונחננו מ"ה", כי נעשה שפל וכו' אין' עד שמאיר בו אור השי"ת להשפיעו לכלל הנבראים, ואינו מייחס לעצמו דבר.

ג

והעונה והביטול נמשך מדעת מתוקן, ולכך משה הוא כנגד הדעת כמובא בזוהר פקודי (בדף רכא ע"א), וזה שאמרו במסכת נדרים (בדף מא ע"א) שאם 'דעת קנית, מ"ה חסרת', היינו שכאשר יש לאדם דעת מתוקן ואינו כשוטה המחפש כבוד ומלוכה, בזה חסר הוא רק את האור מ"ה, היינו שמשותקת תמיד אל ה'אין' והעונה הנקרא מ"ה, והוא כנגד מידת היסוד המקבלת לכל האורות והמידות העליונות ממנה, בסוד הנאמר ביוסף (בבראשית מז, יד) "וילקט יוסף את כל הכסף", ש'כסף' רומז לחסדים כמו שאמר הרע"א מהימנא בזוהר משפטים (בדף קטו ע"א), וזהו 'הכסף', שהם ה' המידות שמצד התפשטות החסדים.

וקנין הדעת גדולה היא מן הכל, וכפי שאנו רואים שכל אדם חשובה לו דעתו יותר מן הכל ולא יחליפה בתמורה לכל הון דעלמא, אמנם אין נקראת

הנה כאשר יש לאדם דעת, על אף שמשפיע לו הקב"ה שפעים גדולים אינו בא מכך לכדי מלוכה וגאות, מפני שיש בו דעת שאינו אלא כצינור להעביר השפעים לעולם, ולכך אינו מעכב אצלו דבר. כי משמעות מלוכה וגאות היא כאשר נוטל דבר שאינו שלו ומחזיק ומעכב אצלו שפע זה שאינו שלו ומתפאר בו, ולכך כאשר אינו מעכב להשפע אצלו ומתפאר בו, הרי הוא כמדרגת 'צדיק', וכיוסף הצדיק שהיה 'המשביר לכל הארץ', היינו שנעשה כצינור להעביר השפעים לנבראים.

ב

אמנם במדרגת 'צדיק' ישנה גם למדרגת ה'מלכות', שהיא מלכות דקדושה המגלה למלכות ה', וכענין הנאמר בשלמה (בדב"ה"י א' כט, כג) "וישב שלמה על כסא ה'", והוא כענין שדרשו במסכת גיטין (בדף סב ע"א) מה שאמרה תורה "בי מלכים ימלוכו" (משלי ח, טו), שהחכמים והצדיקים הדבקים בתורה מלכים הם, וזה משום שהשיגו לב' חלקי השפע, את חלק הצדיק וההשפעה לכל העולם שהוא יסוד העולם, ואת חלק המלכות שהיא גילוי מלכות ה'.

והם גילוי של יסוד ומלכות של מעלה, כי 'צדיק' הוא גילוי מידת היסוד, שהוא כעמוד מן הארץ עד לרקיע ושמו 'צדיק', על שם הצדיקים שהם

דעת' אלא כאשר היא דעת אמת מתוקנת וקדושה שהיא מצד ההכנעה והענוה כאמור, וכאשר אין לאדם דעת אמת קדושה כזו, הרי שמביאותו דרך מחשבתו לכדי שטות, ומשטותו נולדים ויוצאים דינים ונמשך עליו קטרוג חלילה, כי כאשר לא נמשך בו דעת קדוש ואינו יודע מדרכי הענוה, הולך הוא ומתגאה עוד ועוד עד שבא מתוך כך לכדי שבר, כענין שכתוב (במשלי טו, יח) "לפני שבר גאון ולפני כשלון גובה רוח", ומפני כך מתעוררים פורעניות לבוא חלילה לעולם, כי מפני שאין דעת הבריות מתוקנת, רצים הם להשיג כבוד ומלוכה שאינה שלהם, ומכך מתעוררים דינים בעולם.

אך כאשר יבוא מלך המשיח תהיה הדעת גדולה ומתוקנת בעולם, וכמו שכתוב (בישעיה יא, ט) "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", עד שתהיה גדולה כל כך שיהיה בכוחה להציל את הבריות ממייתה, כנאמר על ימים אלו (בישעיה כה, ח) "בלע המוות לנצח".

והנה במידת היסוד הנקראת 'צדיק' יש גם לחלק המלכות בסוד הכתוב (תהלים לו, כט) "צדיקים ירשו ארץ" כמוכב בתיקונ' (בתיקון כב, בדרך סה ע"א), שהוא מצטרף עם נקודת המלכות כמוכב בדברי רבנו האר"י בעץ חיים (בשער לה, ב), וזוהו ענין השפעת השפע למלכות ה'. כי הנה כל 'מלכות' היא לעולם מלכות ה' לבדו, ולכן מלכות מלך המשיח היא מלכות אמת, כי מלכותו היא אור המגלה למלכות ה' לבדו. אמנם מדרגת מלכות אינה דומה למדרגת צדיק, כי 'צדיק' אינו מעבא אצלו דבר, וכל מציאותו וצד מלכות שבו אינו אלא בכדי להכין ולהשפיע למלכות, אמנם מצד ה'מלכות' שבו מעבא הוא את השפע בכדי להיות בסוד אור חזור, היינו להשיב לה' המלוכה.

כי מידת 'צדיק' היא בדומה ליום השישי ויום השבת, כי יום 'שישי' הוא כנגד הצדיק והיסוד שעל ידו הורדת והשפעת השפע אל המלכות, ו'שבת' היא כנגד המלכות ומלכות ה'. ויום שישי על אף חשיבותו והשפעת הנמשכים ממנו, שהוא לחם משנה, כענין שכתוב (שמות טז, ה) "והיה ביום השישי והכינו את אשר יביאו והיה משנה על אשר ילקטו יום יום", הנה הכל הוא לשם המלכות, כי חלק שנוטל לעצמו, אינו לעצמו, מפני שאין לו מציאות לעצמו, כי אין מהות יום זה אלא לשמש ליום ה'שבת' ולהעלות ולהביא את הכל למדרגת שבת קודש.

אמנם מידת ה'מלכות' היא כנגד יום ה'שבת' קודש, שהוא כעיקוב השפע אצלנו בתחתונים, כי בשבת מעבכים השפע אצלנו במצוות עונג שבת, ככפי שנצטוונו (בישעיה נח, יג) "וקראת לשבת עונג", והוא בסוד אור חזור, שבשבת מגלה ומעלה האדם את מלכות ה' ב"ה בכל המדרגות עד הבינה הנקראת 'עדן', ובסוד "אז תתענג על ה'" (שם, יד), ש'אז' עולה כמנין שמונה, היינו מהמלכות עד הבינה.

וכך הוא הענין גם אצל הצדיק, שכל אשר מקבל הצדיק שפעם עצומים, אינו מעבכם לעצמו, כי מעצמו אין לו מציאות מעצמו, ואינו אלא לְשַׁמֵּשׁ ולהשפיע שפעם ותורה לתחתונים בכדי שיהיה הקמה ורוממות למלכות ה', ולכן נאמר ביוסף (בראשית מא, מג) "וירכב אותו במרכבת המשנה", שהם כלי היסוד הרומזים ללחם משנה.

ולכן על אף שמחשבת ודעת הצדיק נמצאת בגבהי מרומים, שהוא בבחינת שמים, צריך הוא ליקח מהשפעים וההשגות ולמצוא בהם איזה מדרגות שיוכלו התחתונים להשיג בגדולת ה', והם שפע המלכות אשר מיועדים להשפעה אל המלכות, ואז מידת היסוד היא בבחינת ארץ, וכענין הכתוב (ישעיה סו, א) "השמים כסאי והארץ הדום רגלי". כי בכדי להשפיע השגות לתחתונים ולהביא הכל לכדי השראת שכינה, בעבור כך מתייחס הצדיק למידת ה'מלכות', ובזה יש עיכוב לשפעים, כי ה'מלכות' נוהגת לפי סדרו ומחשבתו של השי"ת לכלל הבירורים, ובה הוא ענין ה'צדק' וה'צדקה', ואז כל שפע הוא בבחינת פקדון, וכענין הכתוב (בראשית מא, לו) "והיה האוכל לפקדון לארץ", היינו למלכות, ומצד זה יוסף הוא בבחינת מלכות.

ולכן כל צד 'מלכות' שהוא מצד מדרגת 'צדיק' המעבא בעבור כך את השפע כאמור, אינו אלא כרגע וכחוט השערה, וכל מה שמצליח להתקיים מלוכתו הוא מפני שאינו חפץ לעבא אצלו כל שפע כלל, מפני שבמהותו נוהג הוא כמידת היסוד, ולכן מתקיימת מלוכתו לפי שעה. והוא בסוד שאול המלך שהיה במדרגת 'צדיק' ו'יסוד' כמוכב בדברים רבנו האר"י בעץ חיים (שער ח, ד) ונתקיימה מלוכתו לפי שעה, ובסוד "שאל מרחובות הנהר" (בראשית לו, לו) ונקרא 'שאל', מפני שהיתה המלוכה שאולה אצלו, כי היא אינה שייכת אלא במידת מלכות ולא ביסוד כאמור.

אמנם דוד היה חלקו בסוד רוח הקודש במדרגה נשגבה ועצומה, שרוח הקודש היא מצד מידת המלכות, ולכן אצל דוד שייך היה ענין עיכוב השפע. כי דוד שבא לגלות למלכות ה' נוהג הוא כפי סדר הידוע לו ובסוד ה'צדק' וה'צדקה', ומלכות ה' היא בראש דבריו, וכמו שכתוב (תהלים קלב, ד-ה) "אם

אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה, עד אמצא מקום לה' משכנות לאביר יעקב", ולכן מכין דוד לכל השפעים הנצרכים בעבור תיקון וגילוי מלכות ה' ב"ה.

והנה לכל שפע יש כלים, שהם כלי השפעה וכלי קבלה, ובכל השתלשלות שפע מגבהי מרומים עד שמגיע לנבוא צריך כלי ההשפעה לשמירה, בכדי שיהיה לו קיום עד שמגיע למטה לתחתונים, וכשם שהשפע עצמו צריך לשמירה כך גם כלי השפע צריכים לשמירה וקיום.

והנה השפע נמשך מלמעלה על ידי האות ו' שהיא כעין 'צנור' העולה כמנין 'משה' (עה"כ), שכאשר האדם הוא כצינור, מקבל הוא לכל השפעים בעבור התחתונים ממנו. ובדבר זה תלוי אם ישבר הכלי או יתקיים, שאם יהיה דומה לאור מ"ה ויהיה בענוה, ימשך בו האור מ"ה להחיות לב נדכאים ולהקים שפלים ולא יעבא אצלו כל שפע כלל.

והיה משה רבנו שלם בכל דרכי הענוה עד שהיה עניו בכל אבריו היינו בכל כלי ההשפעה ובכל רמ"ח אבריו, וכנרמזו בתיבת 'ענו' במילוי (ע"ן נו"ן וא"ו) העולה כמנין רמ"ח עה"כ. כי קיום הכלי ושמירתו הוא בזה שיהיה דומה להאור מ"ה שהוא אין וענוה, שבזה ישתמרו כלי ההשפעה בכל רמח איבריו, מה שאין כן אם יעבא אצלו ולא ידבוק במידת בענוה, ולא יהיה בעיניו כאין גמור שאין מציאותו אלא בכדי להעביר השפע, בזה יזדקק לצאת ממקומו בכדי להרחיב את כליו ומלוכתו עד שיבוא לכדי שבר חלילה ברמ"ח איבריו וכלי השפעתו, כי יצטרך להרחיב את ליבו יותר מכדי יכולתו.

והשמירה לכלי הקבלה הוא בסוד ריחוק מקום, וכענין הכתוב (בירמיה לא, ב) "מרחוק ה' נראה לי", שמרחוק נראה ה' לאותו הכלי להחיותו ולקיימו. ולכן בכדי שיוכל להתקיים מעבא הוא אצלו השפע ומנתבו בכדי להמליך לה' ב"ה, היינו שנוטל המלוכה מחד, אך אינו נוטלה מאידך, בסוד 'מטי' ולא 'מטי', כי מחד נוטל הוא את המלוכה בכדי שיהיה בכוחו לעשות, אך מאידך, מפני גדול שפלותו, מחזיק הוא מעצמו שאינו יכול כלל ליצג את ה' ב"ה, כי גדול ה' ומהולל מאד, ולכן אין לו אלא לחפוץ בכך שימלוך ה' יתברך בעצמו ויגלה מלוכתו.

וזו היתה מדרגת דוד המלך, כי הוא השיג והבין שאין מי שיוכל למלוך מלבד השי"ת, כי לו נאה המלוכה לבדו, ולכן כדי שיהיה לו קיום ויוכל לקבל השפעים ולהשיבם לה' ב"ה בהקמת המלכות, היה דוד מתפלל (בתהלים כב, יב) "אל תרחק ממני", וכן "ואתה ה' אל תרחק איילותי לעזרתי חושה" (שם, כ), והיה מתפלל "אל תשליכני לעת זקנה ככלות כוחי אל תעזבני" (שם נא, יג), שכל זה הוא תפילה על אור הכלים, היינו שהיה דוד המלך משיג שאינו אלא ככלי דומם, ואף אינו יכול להתקיים כלל מבלי שישגיח בו השי"ת לשומרו ולקיימו בכדי שיוכל לקבל מאורו יתברך.

וכך יש לאדם להחזיק באלו ב' הדרכים, הן בענין כלי ההשפעה והן בענין כלי הקבלה, שבכלי ההשפעה צריך הוא שישמור את עצמו מכל מחשבה לשמר ולעבא כל שפע לעצמו, ולא ייחס לעצמו דבר, וינהג עצמו כצינור להאור מ"ה ולכל שפע מאת ה' ב"ה, ובזה יהיו כלי ההשפעה שלו שמורים ומוגנים ולא יבוא לכדי שבירה, וימשך אצלו השפע יותר ויותר.

וכן בענין כלי הקבלה צריך הוא שישמור את עצמו מכל צד מיתה, וזהו מתוך שידע ויבין שגם בכדי לקבל מהשי"ת צריך הוא להשגחת השי"ת ושמירה והגנה, כי אפשר שישפיע הקב"ה לאדם שפע ומוזון, אך לא תהיה לו היכולת לקבל את מוזונו מחמת חולי, וכן כל כיוצא בזה, ולכן על אף שמצד הגוף וענין המעשה הרי שהוא בריחוק מאור ה' ב"ה, שהרי כל מדרגה של דומם וכן ענין המעשה הם בסוד ריחוק מקום, כי בענים ה'מעשה' מתגלה שהאדם הוא שפועל ועושה, וכן במדרגת ה'דומם' אין בה גילוי אלהות כבמדרגת חי ומדבר, ועל אף שמצד גופו ומעשיו הרי שהוא בריחוק מאור ה', בכל זאת מבקש האדם מהשי"ת שיעזרו וייעזו שיוכל לעמוד ולקבל השפע מאיתו יתברך, וקודם שמבקש מהשי"ת שיוכל להתפלל בכונה זוכר הוא שצריך לבקש גם שיוכל לעמוד ולהוציא מפיו את דיבורי התפילה, היינו שגם על הדבר הרחוק ביותר, שהם בבחינת כלי הקבלה להשפע, יש לו לבקש מאיתו יתברך.

וכאשר מגלה האדם את השי"ת בכל דבר ודבר נחשב הוא בזה כמגלה מלכות ה' ב"ה, ולכן בחר הקב"ה במלכות דוד שתהיה קיימת לנצח, מפני שלא נטל דוד את המלכות כלל בכדי לגלות דבר מעצמו, אלא היתה כל מלכותו רק בכדי לגלות ולהודיע בה על ידה שיש ה' בעולם, עד שהוציא וגילה את שלמה בן דוד שבנה לבית המקדש, שהוא בית למלכות ה' באתגליא לעיני כל העמים, וכאשר חנך שלמה המלך לבית המקדש היה נחת רוח ושמחה

לפני הקב"ה כמו שלא היה מבריאת העולם כמו שאמר רבי יוסי בזוהר תרומה (בדף קמג ע"א), כי הראה שלמה המלך לכל הברואים שה' ב"ה הוא המלך, והמלוכה היא רק לאדון השמים והארץ.

וכל צד המלוכה של שלמה אשר על ידה הוא גילוי מלכות ה', נמשכה היא משפלותו של דוד המלך אביו, וכנאמר בו 'ישב שלמה על כסא ה' תחת דוד אביו', היינו שממנו ובזכותו בא למלוכה. כי דוד מקטנותו היה מבוזה ונרדף, שהיו משלחים אותו ליערות ולשדות לרעות את הצאן בכדי להרחיקו מאחיו, וכמו שדרשו זאת בילקוט המכירי (בתהלים קיח, אות כח) על מה שאמר דוד בתהלים (טו, טו) "מוזר הייתי לאחי ונכרי לבני אימי", ובחר ה' ב"ה בשפל והנבזה והנרדף, וכמו שכתוב (שם עח, ע) "ויבחר בדוד עבדו ויקחהו ממכלאות צאן".

ועל עצמו אמר דוד (בתהלים קיח, כב) "אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה" כמובא במסכת פסחים (בדף קיט ע"א), כי 'אבן' היא סוד האות א', שכאשר רצה הקב"ה לברוא את העולם באו כל האותיות ואמרו 'בי תברא העולם', מלבד האות א' שלא חשבה מעצמה שראויה היא להברא בה העולם, ולכך בחר בה הקב"ה לגלותה בגילוי לעיני כל בדברת 'אנכי ה' אלהיך' כמו שאמר רבי אלעזר בר חנינא בשם רב אחא בבראשית רבה (א, י), וזהו 'אבן', כי אות אחת בונה אבן אחת כמובא בספר היצירה (ד, יב), וזהו מפני שעל ידי השפל והעניו מבטל ומכניע הקב"ה לכל הגאות, ולכן כאשר אמר הקב"ה 'אנכי ה' אלהיך' הכניע בזה לכל הכפירות והעבודות זרות, וכן דוד המלך שהיה שפל הוא דוקא שהיה ביכולתו להכניע את גלייתו, וכן משה שהיה עניו הוא שהיה יכול לבטל את פרעה שאמר "לי יאורי ואני עשיתיני" (יחזקאל כט, א).

וכך כאשר יביא הקב"ה למלך המשיח יהיה הוא שפל ועניו בתכלית, ומכח זה יוכל לבטל לכל הגאות והכפירות שיש בעולם. וזהו מפני שיהיה משיח כולל מ'משה' שהיה שלימות הענוה, ומדוד שהיה שלימות המלוכה, ולכן 'משה דוד' עולה כמנין 'משיח' עה"כ כמו שכתב החיד"א (בבבית עולם על ס' חסידים, אות שנה), וכמו שאמר הרעיא מהימנא בזוהר משפטים (בדף קכ ע"א) שנרמז הדבר בכתוב (בקהלת א, ט) "מה שהיה הוא שיהיה", ש'מה שהיה הוא' עולה בראשי תיבות 'משה'. כי משה הוא כלליות נשמות ישראל, וכן נשמת דוד המלך כולל לכל נשמות ישראל כמובא בדברי רבנו האר"י בשער הפסוקים (כפ' ויחי), והתכללות שניהם בכל אחד הוא ניצוץ משיח שבכל אחד מישראל, ויתעורר ניצוץ זה בכל אחד כאשר יתגלה מלך המשיח.

וצריך כל אחד לעורר בקרבו ניצוץ זה שמנשמותיהם של משה ודוד, שיבוא למדרגה של ענוה בכל האברים עד שיכיר וידע שכל חכמתו ודעתו וגבורתו הכל זה אור ה' ב"ה המאיר בו, שהוא ענין האור מ"ה המביאו לתיקון וקרבה לה' ב"ה, ובזה הוא בבחינת 'צדיק', כענין שכתוב (ישעיה ס, כא) "ועמך כולם צדיקים", כי בא בזה לכדי גילוי שכל השפעים הם גילוי אורו יתברך, שזהו כנגד משה רבנו.

ובכדי שיוכל האדם לעשות ולהביא לכדי גילוי מלכותו יתברך בכל עסק התורה והמצוה צריך הוא למידת 'מלכות', שזהו כנגד דוד המלך, שזהו מתוך שעושה רצונו יתברך בדרך ביטול והכנעה, כבהמה ההולכת אחרי אדונה שלא מתוך שכל והתבוננות, שזו היתה מדרגת דוד המלך, כי אחר שהשיג שיש לגלות מלכות השי"ת בבנין בית המקדש, חתר בפשיטות להשיג מטרה זו בדרך העולם הזה ובדרכי הטבע, ולא המתין שירד בית המקדש מן השמים וכל כיוצא בזה. ולכן כתובה התורה בפשיטות על עור בהמה, לרמז לנו שעל אף שאותיות התורה הם הדבר הקדוש ביותר שנתן הקב"ה בעולם, הנה בכדי לקיים לתורה יש לילך בפשיטות בדרכי העולם כבהמה העושה רצון אדוניה, ולהשלים לכל ציווי התורה ומצוותיה.

ומשיח יהיה כלול מ'משה' שהוא שלימות הענוה, ומ'דוד' שהוא שלימות המלוכה, וזהו 'אדם ובהמה תושעו ה'" ש'אדם' הוא כנגד משה וגילוי האור מ"ה העולה כמנין 'אדם', ו'בהמה' הוא כנגד המלכות ושם ב"ן העולה כמנין 'בהמה', שהיא נוסריקון בה מ"ה, היינו שכל המאיר בה וכל פנימיות המלכות הוא האור מ"ה, היינו רצון אדונה - ה' ב"ה. וזהו 'אבן מאסו הבונים', שאבן היא ענין יסוד ומלכות, א' ד'אדם' והיסוד ו'ב' דמלכות.

כי 'אבן' היא הדבר השפל והנבזה ביותר, והיא כנגד מדרגת הדומם, וכמו שאמר אברהם (בראשית יח, כז) "ואנכי עפר ואפר", שדימה את עצמו ליסוד

העפר והדומם, וכך ממעיטים ומדמים הצדיקים את עצמם לגוש עפר שאין בו מאומה, והמשמעות היא שהצדיקים מדמים את עצמם לדומם שאין בהם יכולת מצד עצמם לפעול מאומה, ולעולם צריכים הם לאור העליון מהם בכדי שיבואו לכדי כל מחשבה דיבור ומעשה, ובזה מואסים העולם, כי טוב בעיניהם לדמות את עצמם למדרגת מדבר שיש בידם לפעול הכל כרצונם, ועל זה נאמר 'אבן מאסו הבונים הייתה לראש פינה', שאת השפלות והענוה שמאסו בה יגביה הקב"ה לכל הצדיקים שהלכו בדרך של משה ודוד להיות כאין בדרכי הענוה והשפלות.

וכל מלכות הצדיקים כמשה רבנו ודוד המלך הם מצד ההכרה, כי הכריח אותם הקב"ה לילך במידת המלכות, היינו שיאיר בהם אור ה' ב"ה בכדי להציל ולהושיע לישראל, וכענין ששאמר ה' למשה במעמד הסנה (שמות ג, ח) "וארד להצילו מיד מצרים", שבזה הבין משה שרוצה השי"ת שיאיר בו אור ה' בכדי לגאול את ישראל, ועל אף שמאין משה וטען לו "מי אנכי כי אלך אל פרעה וגו'" (שם, יא), אמר לו השי"ת (שם, יב) "כי אהיה עִמָּךְ" והכריחו לילך לגאול את ישראל.

כי מצד מהותו בעצמו מיאן משה ליטול כל מידת מלכות וסרב בשליחותו במשך שבעה ימים, כמו שכתוב (שם ד, י) "גם מתמול גם משלשום גם מאז דברך אל עבדך" כמו שפירש"י (שם), כי חשב באמת ובתמים שאינו ראוי לכך, וכמו שטען ואמר (שם, יג) "שלח נא ביד תשלח", וביאר הרמב"ן (שם) שטען בזה שאין אדם בעולם שלא יהיה הגון וראוי יותר ממנו לשליחות. והוא מפני היה משה בתכלית השפלות והענוה, ולכן מיאן לילך וליטול כל דבר מלוכה, אלא שלימדו הקב"ה שעל אף שהינו עניו בתכלית הענוה, עם כל זה צריך הוא ליקח מידת המלכות, וצריך הוא לדחות את מידה טובה זו של הענוה מפני מידת המלכות, כי רק הוא בענותותו ראוי ליטול למלכות.

וזהו שהתנפל והתחנן משה לפני הקב"ה שיכפר לישראל על חטא העגל, ואמר לו "ועתה אם תשא חטאתם, ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת" (שמות לב, לב), כי רצה הקב"ה לאבד לכל שונאיהם של ישראל כמו שכתוב (שם, י) "ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול", ועל זה השיבו משה לקב"ה שעל אף שמידה טובה של תורה שכל שחטא אדם בעבודה זרה מתחייב במיתה, עם כל זה צריך הקב"ה לדחות מידה טובה זו בכדי להושיע לישראל ולהצילם מן הדין, ואם אין כך הדבר, נמצא שאין צריך לדחות מידת הענוה מפני המלכות בכדי להציל לישראל, ולכן 'מחני נא מספרך אשר כתבת', באופן שלא יהיה לי מציאות והבטחת זרע ישראל מאית.

כי מתוך דבקתם במידת הענוה והביטול יודעים הצדיקים כיצד להמשיך על ישראל רחמים ללא הפסק. שהרי תמיד צריכים אנו לרחמים נוספים עוד ועוד, מפני שאת סוד הבריורים, שהם מצד הדין, אין האדם יכול להבין לעולם, ובכל זמן ממשיכים הבריורים לעלות, ולכן צריכים אנו לרחמים ושמירה והגנה בכל שעה. אבל העניו הרי הוא כאינו נמצא, ולכן אין יכול הדין ליגע בליבו, היינו שהצער הבא מן עמל העולם אינו נחשב בעיניו, והטובה הנחשבת כטובה בעיני העולם, אינה טובה בעיניו, כי אינו נוגע בעולם, ואין טובה בעיניו אלא גילוי רחמים ותכלית נצחית לבד, ולכן נמשכים אצלו תמיד רחמים ושמירה והגנה.

והכל הולך סביב מידת ודרכי הענוה, והגדולה מכולם היא מידת ההכנעה, כי הוא הדבר הראשון והשער להכנס בדרכי הענוה. ו'הכנעה' הוא לילך אחרי השי"ת כמו בהמה, היינו להכנע להנהגת השי"ת לגמרי, ויורז את עצמו להכנס לשערי האמונה ותיקון המחשבה, ויזכור תמיד שלעולם אינו יכול להבין את השי"ת, ומעולם לא הכיר וטעם מהי התורה, וידע ויבין שאי אפשר לו לתפוס במושגים קדושים של צדיקים ובית המקדש וענין השכינה. וזהו העיקר והתחלה שיהיה לו לאדם, שהיא מידת ההכנעה, ומתוך כך יוכל לחפש אחרי השי"ת ולידע שלא מצא כלל. כי העיקר הוא החיפוש והדרישה אחר השי"ת, ובזה תלויה מדרגת התורה של האדם, כפי שיעור כוונתו לחפש את השי"ת כאשר לומד ועוסק הוא בתורה, שבכל מה שמוצא בתורה תהיה כוונתו בזה לגלות לאור ה' ב"ה בעולם ואת מלכותו יתברך, ובזה יהיה קיום לכל תורתו בכל הצדדים, הן מצד שפע התורה, והן מצד שיהיה הוא לכלי נכון וראוי לקבל את התורה.

קחו חלק במפעל הקודש

יחזקאל

משיח שליח

החשיפה השנייה

המעונינים להצטרף למערך הרכזים ברחבי הארץ והעולם ולחלק מדי שבוע את גיליונות הקודש באזור המגורים וכן לתגובות הארות והקדשות בעניני העלון ניתן לפנות

076.5995991 או במייל: m.yam.shlomo@gmail.com

לקבלת הגיליון במייל ניתן לפנות לכתובת: alonim.yanuka@gmail.com